[redacted]

Besproken ([redacted] 9/10)

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

RUBRICERING
Minister voor BVOM, Staatssecretaris SZW, Staatssecretaris VWS

[redacted]

Contactpersoon
[redacted]

nota

Datum
13 september 2018

Onze referentie
[redacted]

Bewindsliedenoverleg CN Kinderopvang, voor- en naschoolse voorzieningen

Akkoord SG/DG

1 Status nota

- Op 4 oktober vindt een bewindsliedenoverleg plaats van 17.15-17.45 met minister Slob (OCW, BVOM), staatssecretarissen Van Ark (SZW) en Blokhuis (VWS) over kinderopvang, voor- en naschoolse voorzieningen en de verbinding met jeugdhulp/jeugdzorg op CN. Deze nota dient ter voorbereiding op dit gesprek.

2 Aanleiding

- In het regeerakkoord is afgesproken dat het kabinet prioriteit geeft aan het verbeteren van het sociaal-economisch perspectief op Bonaire, St. Eustatius en Saba. Op korte termijn zal het kabinet samen met de Openbare Lichamen de sociaal-economische agenda vaststellen. Versterking van de kinderopvang maakt daarvan onderdeel uit. Daarvoor is inmiddels door het kabinet extra budget beschikbaar gesteld aan SZW.
- Op dit moment wordt door de openbare lichamen in Caribisch Nederland en het Rijk (OCW, SZW en VWS) gewerkt aan het opstellen van een programmaplan (werktitel: BES(t) 4 kids) dat aan het einde van 2018 bestuurlijk (door het Rijk en de eilanden) moet worden vastgesteld.
- In deze notitie leggen we u een aantal uitgangspunten voor de verdere uitwerking van het programmaplan voor.

3 Beslispunten/advies/beslistermijn

- Kunt u zich vinden in de in deze nota opgenomen uitgangspunten voor het programmaplan?

4 Kernpunten

Voorgeschiedenis

- De verantwoordelijkheid voor de kinderopvang en voor- en naschoolse voorzieningen in Caribisch Nederland ligt tot op heden bij de eilanden

Hoe en waar heeft besluitvorming plaatsgevonden dat dit waarlent? CN stuurgroep aangehaakt?

zelf. De eilanden kunnen geen beroep doen op de wettelijke voorzieningen in Europees Nederland.

- SZW heeft eerder aangegeven dat op basis van beleids- en implementatieplannen zal worden bezien of structurele financiering van de kinderopvang in Caribisch Nederland zal plaatsvinden.
- OCW heeft eerder geen prioriteit aan voorschoolse educatie gegeven omdat een basisstructuur voor kinderopvang ontbreekt en omdat in eerste instantie werd ingezet op het verbeteren van de onderwijskwaliteit op scholen op CN.
- In juni 2018 hebben ambtelijke vertegenwoordigers van de Openbare Lichamen, VWS, OCW en SWZ met elkaar eerste plannen en intenties besproken en afgesproken een programmaplan (BES(t) 4 kids) op te stellen. Op 9 – 11 oktober vindt hierover een tweede werkconferentie plaats met de openbare lichamen.
- Hieronder een voorstel voor uitgangspunten voor verdere uitwerking van dit programmaplan waarover u tijdens het bewindsliedenoverleg met elkaar in gesprek kunt gaan.

[redacted]

Datum
13 september 2018

Onze referentie
[redacted]

Uitgangspunten programma

Graag uw standpunt over de volgende uitgangspunten:

1. De Openbare Lichamen hebben als ambitie uitgesproken om in 2022 voor alle kinderen (0-18 jaar) in Caribisch Nederland kwalitatief goede, veilige en betaalbare kinderopvang (dagopvang, voor- en naschoolse opvang) aan te bieden die zorgt voor een goede ontwikkeling van het kind, voor een goede aansluiting met het onderwijs en voor zinvolle vrijetijdsbesteding. Ambtelijk onderschrijven wij de noodzaak om tot verbeteringen te komen en we (OCW-SZW-VWS) willen dit samen met de eilanden oppakken. Volledige realisatie van de ambitie per 2022 is waarschijnlijk niet haalbaar (mede gezien de vraag of er tijdig voldoende kwalitatief personeel en huisvesting beschikbaar is) en daarom ligt een gefaseerde meer in de tijd gespreide aanpak meer voor de hand. Daarbij zal de volgende fase worden gestart (en additionele middelen worden inzet) als de noodzakelijke stappen per fase door alle partijen zijn gezet.

   Inbedding in bestuurs-akkoord.

2. Kinderopvang is in Europees Nederland gericht op kinderen tot 12 jaar. Omdat er in Caribisch Nederland sprake is van een grote groep van 12 tot 18-jarigen met een ondersteuningsbehoefte is het voorstel om bij de start van het programma nader onderzoek te doen naar de vraag of deze groep ook in het programma moet worden meegenomen. In het programma zal daarom vooralsnog geen strikte leeftijdsgrens van 12 jaar worden gehanteerd.

   Wel fluïde en is er een bovengrens

3. De voor Europees Nederland geldende regels (ten aanzien van de kinderopvang en onderwijsachterstanden) gelden voor een groot deel niet in Caribisch Nederland. Dit biedt de mogelijkheid om los van de in Europees Nederland geldende regels tot een samenhangende aanpak te komen en op basis daarvan de regelgeving in te richten. Daarbij ligt het, gelet op de uitgangspositie, de aard van de problematiek op de eilanden en

bijzondere lokale omstandigheden in Caribisch Nederland (eilanden, kleine populaties), niet zonder meer voor de hand om de voor Europees Nederland geldende wet- en regelgeving over te nemen. We willen daarom uitgaan van een integrale benadering waarbij het Rijk (OCW, SZW, VWS) en de openbare lichamen samen optrekken.

a. Dit geldt ook voor de financiering: centrale financiering vanuit het Rijk en geen aparte financieringsstromen vanuit verschillende departementen voor specifieke taken met de daarbij behorende verantwoording.
b. Dit geldt ook voor de doelgroep: experts geven aan dat een aanzienlijk deel van de populatie voldoet aan de criteria voor extra ondersteuning in het kader van onderwijsachterstandenbeleid en dat een groot deel van de kinderen op of onder het bestaansminimum moet opgroeien. De onderwijsinstellingen en de expertisecentra onderwijszorg worden dagelijks geconfronteerd met de impact die de sociaaleconomische problematiek als gevolg van de armoede op kinderen en jongeren heeft. Gelet op de aard van de problematiek, de omstandigheden op de eilanden en in het belang van een effectieve uitvoering, stellen we voor om op grond van pragmatische overwegingen één regeling op te stellen die voor <u>alle</u> kinderen geldend is en niet voor specifieke groepen (kinderen met onderwijsachterstand of kinderen van werkende ouders) aparte regelingen te maken. Dit in afwijking tot de situatie in Europees Nederland.

inhoudelijk snap ik het maar ik heb moeite met een basisvoorziening. Zijn daar rechte aan te ontlenen voor NL?

4. De problematiek van de jongste kinderen lijkt vooral gebaat bij een pedagogische aanpak. Voorstel is daarom in het aanbod van dagopvang en voorschoolse voorzieningen voor kinderen tot 4 jaar naar ouders toe de nadruk te leggen op de pedagogische aanpak. Voor ouders is in Caribisch Nederland de beeldvorming 'school voor peuters' negatief, waardoor er risico's zijn voor het bereiken van de doelgroep. Kinderopvangorganisaties moeten wel werken op basis van een vve-erkend programma (bijvoorbeeld Kaleidoscoop) om voor overheidsfinanciering in aanmerking te komen. Dus het aanbod bevat wel degelijk voorschoolse educatie, maar in de marketing gaan we uit van 'kinderopvang.' Daarmee wordt feitelijk al in de kinderopvang actief gewerkt aan het bieden van een goede start in het primaire onderwijs.

5. Om tot uitwerking en implementatie van de plannen te komen moet zowel op de eilanden als in Nederland veel werk worden verzet. Daarvoor wordt een gezamenlijk programma ingericht. Dat programma is verantwoordelijk voor de gemeenschappelijke activiteiten en ondersteunt openbare lichamen en het Rijk (OCW, SZW, VWS) bij het realiseren van de eigen plannen van aanpak.

Vraagstukken die verder worden uitgewerkt in het programma
Ten aanzien van de volgende vraagstukken willen we u voorstellen om nu nog geen standpunt te bepalen, maar dit verder uit te laten werken op basis van nader onderzoek en werkconferenties met de eilanden.

- *Verantwoordelijkheidsverdeling rijk/openbare lichamen*: De verantwoordelijkheid voor kinderopvang ligt op dit moment bij de openbare lichamen. In Europees Nederland is de verantwoordelijkheid verschillend: het Rijk (onderwijs, kinderopvangtoeslag) en gemeenten (toezicht kinderopvang, vve). Hierover zullen nog nadere afspraken met de openbare lichamen worden gemaakt.
- *Publiek/privaat*: op dit moment is op de eilanden sprake van een gemengd systeem waarbij zowel private als publieke kinderopvanginstellingen en scholen bestaan. Op Bonaire zien we een ontwikkeling waarbij integrale kindcentra onder verantwoordelijkheid van de scholen ontstaan (publieke voorzieningen). Vraag is in hoeverre we dit breder organiseren cq verder ontwikkelen.
- *Verschillen per eiland*: Tot nu toe is richting openbare lichamen uitgedragen dat het niet de bedoeling is om per eiland specifiek beleid en een daarop aansluitende uitvoering te ontwikkelen. Wel zou er beperkte beleidsruimte voor maatwerk per eiland moeten zijn. Ten aanzien van de subsidieverstrekking wordt nu gedacht aan een uniforme werkwijze waarbij rekening wordt gehouden met verschillen in kostprijs per eiland.
- *Eigen bijdrage van de ouder*: Een groot deel van de ouders heeft een in verhouding laag inkomen. Het is van belang dat de waarde van de kinderopvang door ouders goed wordt ingeschat en ligt gratis kinderopvang niet voor de hand. Tegelijkertijd is het van belang dat de kinderopvang ook financieel toegankelijk blijft. Veel ouders kunnen de opvang nu niet betalen omdat het erg duur is. Uitvoeringstechnisch wordt SZW een inkomensafhankelijke bijdrage door de medewerkers van de unit SZW afgeraden (onvoldoende gegevens).
- *Jeugdhulp/ jeugdzorg*: Gezien de jeugdproblematiek is het tevens van belang om de behoefte aan en mogelijkheid tot verbreding van het vraagstuk naar de jeugdzorg/jeugdhulp goed in beeld te brengen.

[redacted]

Datum
13 september 2018

Onze referentie
[redacted]

more for more
less for less
Hoe inpebed?

[redacted]

Minis
Werk

[redacted]

RUBRICERING
Staatssecretaris

Akkoo

[redacted] 9/10

nota

verzending TK brief BES(t) 4 kids

Datum

Onze referentie
[redacted]

Bijlagen
2

Akkoord SG/DG

1 Status nota
Brief ondertekenen + instemmen met communicatievoorstel.

2 Aanleiding
Met bijgevoegde brief wordt de Tweede Kamer geïnformeerd over het programma BES(t) 4 kids gericht op het versterken van de kinderopvang en buitenschoolse voorzieningen in Caribisch Nederland.

Op 21 mei jl. is de CWIZO akkoord gegaan met doorgeleiding naar de MR van 29 mei. Naast veel complimenten voor de brief en de gekozen aanpak waren er enkele vragen van het SCP over de toegankelijkheid, de kosten en het gebruik van kinderopvang. De vragen zijn beantwoord en aan de zin over monitoring is toegevoegd dat hierin onder andere de verbetering van de toegankelijkheid voor verschillende groepen wordt meegenomen (pg. 10 paragraaf 'Vervolgstappen').

3 Beslispunten/advies/beslistermijn
- Akkoord met verzending van de brief aan de Tweede Kamer, na behandeling van de brief in de MR op 29 mei as.

- Ondertekening van de TK brief BES(t) 4 kids.

- Akkoord met uitwerken van een communicatievoorstel, waarbij de openbare lichamen op 3 juni as. tijdens de stuurgroep BES(t) 4 kids vertrouwelijk worden geïnformeerd en daarna in aanloop naar het AO Caribisch Nederland op 13 juni as. een gezamenlijk persbericht van de betrokken departementen OCW, VWS, BZK en SZW wordt opgesteld. Dit persbericht wordt nog aan u voorgelegd.

4 Kernpunten

Inhoud brief

- Met deze brief wordt de Tweede Kamer geïnformeerd over de hoofdlijnen van het programma 'BES(t) 4 kids' en het beoogde stelsel voor kinderopvang (inclusief voorschoolse educatie) en buitenschoolse voorzieningen in Caribisch Nederland.

- Op dit moment is het gewenst om de Tweede Kamer te informeren met het oog op de voortgang van het programma, de communicatie in Caribisch Nederland en het beoogde wetgevingstraject.

- De volgende onderwerpen komen in de brief aan bod: de huidige situatie van de kinderopvang en buitenschoolse voorzieningen in Caribisch Nederland; de hoofdlijnen van het programma BES(t) 4 kids zoals: de integrale benadering, het vergunningstelsel, kwaliteit, arbeidsvoorwaarden, huisvesting, toezicht, kinderen met een zorg- of ondersteuningsbehoefte en financiële toegankelijkheid. Tot slot wordt ingegaan op de problematiek voor kinderen van dertien tot en met achttien jaar, de samenhang met ander beleid en de vervolgstappen.

Communicatie

- Het is gewenst dat het programma BES(t) 4 kids op korte termijn kan communiceren over het programma en de daarvoor beschikbare middelen zodat ook de Openbare Lichamen in hun planvorming hiermee rekening kunnen houden (in juni maken de Openbare Lichamen hun plannen voor 2020 en verder). Daarnaast kunt u met concrete maatregelen laten zien dat u werk maakt van het versterken van de kinderopvang en buitenschoolse voorzieningen in CN.
- Tot nu toe zijn we in de communicatie over het beschikbare budget vanuit het Rijk terughoudend geweest. Reden daarvoor was (i) dat er eerder nog geen zekerheid was over het totaal beschikbare budget (struc. bijdrage OCW) en (ii) dat we willen voorkomen dat de Openbare Lichamen terughoudend zijn met het inzetten van de eigen middelen. Daar komt bij dat we op een verantwoorde manier een doelmatig stelsel in willen richten. Het is op dit moment nog niet met zekerheid te zeggen of het beschikbare budget volledig nodig zal zijn.
- Daarom adviseren wij u om de Openbare Lichamen in elk geval te informeren over de hoogte van het budget in 2020 (€ 9,8 mln.) en hierbij aan te geven dat dit budget in ieder geval structureel beschikbaar is. We adviseren tevens om de structurele verhoging van het budget voor 2021 (€ 4,5 mln) nog niet te communiceren, maar wel aan te geven dat het Rijk op basis van de plannen van het programma BES(t) 4 kids en de door de eilanden en ouders te leveren bijdrage bereid is te bezien of additionele middelen voor een structurele regeling beschikbaar zijn. NB u ontvangt separaat een totaal overzicht van het beschikbare budget voor BES(t) 4 kids.
- In overleg met de directie Communicatie en de andere betrokken departementen (OCW, VWS en BZK) wordt gewerkt aan een communicatievoorstel. Hierbij wordt gedacht aan het volgende. Tijdens de eerstvolgende stuurgroep BES(t) 4 kids op 3 juni as. worden de openbare lichamen vertrouwelijk geïnformeerd. Hier wordt aan gehecht omdat we op basis van gelijkwaardigheid samenwerken met de openbare lichamen.

In aanloop naar het AO BES op 13 juni as. kan een gezamenlijk persbericht verstuurd worden om aan te kondigen dat er extra middelen beschikbaar zijn. Dit persbericht zal nog aan u worden voorgelegd.

[redacted]

Datum

Onze referentie

[redacted]

[redacted]

Besproken ([redacted] 14/11) 12.00 u.

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Staatssecretaris

[redacted]

Contactpersoon
[redacted]

nota

financiering kinderopvang Caribisch Nederland

Datum
8 november 2019

Onze referentie
[redacted]

Akkoord SG/DG

Bijlage(n)
1

1. Status nota

Ter beslissing en ter bespreking

2. Aanleiding

Naar aanleiding van de nota update financiering BES(t) 4 kids van 13 september 2020 en uw opmerkingen bij de nota (bijgevoegd), is op 13 november 2019 een overleg met u gepland om de stand van zaken te bespreken. In deze nota gaan we in op uw reactie bij de nota van 13 september 2019 en leggen wij een aantal bespreekpunten aan u voor. Aan het einde van de nota zullen we nog een korte update van het programma geven en belangrijke processtappen voor de komende periode schetsen.

3. Beslispunten/advies/beslistermijn

In het overleg willen we de volgende zaken met u bespreken/ter beslissing voorleggen:

- Een keuze ten aanzien van de vormgeving van de structurele financiële regeling: het al dan niet gratis laten zijn van kinderopvang in Caribisch Nederland. We leggen u enkele opties voor;
- Een keuze t.a.v. het bekendmaken van het structurele budget BES(t) 4 kids.

Toelichting

- Op 25 november 2019 worden in de stuurgroep BES(t) 4 kids de tijdelijke subsidieregeling en de contouren van de structurele financiële regeling ambtelijk besproken. Graag vernemen wij vooraf uw opvattingen.
- Met het programma BES(t) 4 kids worden twee doelen nagestreefd:
  1. Een kwalitatieve verbetering van de kinderopvang als ontwikkelingsgerichte voorziening (beter opgeleid en betaald personeel, goede huisvesting, kleinere groepen). Deze maatregelen zullen kostenverhogend en daarmee tariefverhogend zijn.

2. Een breed (financieel) toegankelijk stelsel voor alle kinderen. Dit betekent dat voor een grote groep ouders de kinderopvang gesubsidieerd moet worden. Die kosten gaan oplopen omdat de tarieven voor de opvang duurder worden.

Gevolg is dat de kosten voor de kinderopvang in Caribisch Nederland voor de overheid (Rijk en openbare lichamen) behoorlijk zullen stijgen. Het beschikbare budget zal dus op termijn voldoende moeten zijn om de gestelde doelen te behalen. Eerste globale berekeningen geven aan dat het mogelijk is om beide doelen in de komende periode (5 tot 10 jaar) met het budget dat vanaf 2022 beschikbaar is (€15 mln. structureel) te realiseren. Het is waarschijnlijk wel van belang dat ouders die het kunnen betalen een ouderbijdrage betalen. De reden voor de onzekerheid is dat de investeringen in de kwaliteit zullen leiden tot een verhoging van de kosten. Het is in dit stadium alleen mogelijk om tot een benadering van het effect van de maatregelen op de kosten te komen.

Binnen het programma BES(t) 4 kids zal de komende jaren een kostprijsonderzoek worden ingesteld. Doel van het onderzoek is tweeledig:
1. Een goede informatiebasis te krijgen voor de inrichting van de structurele financiering van de kinderopvangorganisaties;
2. Meer zicht te krijgen op het feitelijk gebruik van de kinderopvang op de eilanden.

Op basis van het onderzoek zal ook een realistische raming van de kosten van de financiële regeling gemaakt kunnen worden.

Structurele regeling
In uw reactie op de eerdere nota heeft u aangegeven te kunnen instemmen met het uitwerken van de structurele regeling. We hebben toen aangegeven dat de hoogte van de ouderbijdrage en een eventuele inkomensafhankelijke ouderbijdrage nog onderwerp van discussie zijn.

Het krachtenveld
Het krachtenveld op dit onderwerp is als volgt:
- De wens van Bonaire en Saba is dat kinderopvang als een basisvoorziening wordt aangeboden en dat de opvang 'gratis' is. Daarmee wijken deze openbare lichamen af van de bestuurlijke afspraken die begin 2019 met hen zijn gemaakt.
- Tijdens het algemeen overleg Koninkrijksrelaties in juni 2019 en de begrotingsbehandeling van Koninkrijksrelaties op 8 oktober 2019 zijn er opmerkingen gemaakt over de ouderbijdrage. Diertens (D66) pleitte bij de begrotingsbehandeling voor gratis kinderopvang in relatie tot een basisvoorziening (niet nader gedefinieerd). Andere partijen hebben zich niet expliciet uitgesproken. De verwachting is dat GL, SP en PvdA deze lijn zullen steunen.
- Bosman (VVD) pleitte voor een vaste ouderbijdrage en in elk geval geen inkomensafhankelijke ouderbijdrage. Een vaste ouderbijdrage voor iedereen impliceert dat de hoogte van de ouderbijdrage laag moet zijn om de kinderopvang voor iedereen betaalbaar te houden. De opbrengst van de ouderbedragen zal daarmee ook beperkter zijn.

Vormen van gratis kinderopvang
In onderstaande overzicht is ten behoeve van de beeldvorming een indicatie van de kosten van 'gratis' kinderopvang gegeven. De kosten variëren naarmate de

bijdrage van ouders varieert. Er is daarom voor de indicatie van de kosten een brede range aangehouden.

Gratis' kan op verschillende manieren worden ingevuld:

a) Ouders van kinderen tussen 0 en 12 jaar betalen geen ouderbijdrage. Dagopvang en buitenschoolse opvang zijn gratis voor maximaal 5 dagen in de week. Ten opzichte van de situatie dat ouders wel een ouderbijdrage betalen zijn de kosten 1 á 2 miljoen euro.
b) Een keuze maken ten aanzien van welke vorm van opvang gratis is: Ouders van kinderen tussen 0 en 4 jaar (dagopvang) of kinderen tussen 4 en 12 jaar (buitenschoolse opvang) betalen geen ouderbijdrage. Naar schatting kost deze optie, ten opzichte van de situatie dat ouders wel een eigen bijdrage betalen, voor 0-4 jarigen 0,4 tot 1 miljoen euro en voor 4-12 jarigen tussen de 0,6 en 0,9 miljoen euro.
c) Ouders van kinderen van 2 en 3 jaar betalen geen ouderbijdrage. Het is bekend dat voor kinderen vanaf ongeveer 2 jaar een ontwikkelingsgericht aanbod (voorschoolse educatie) op de dagopvang effectief is en bijdraagt aan een goede start van het kind. Naar schatting kost deze optie, ten opzichte van de situatie dat ouders wel een eigen bijdrage betalen, 0,2 tot 0,5 miljoen euro.
d) Alle ouders van kinderen tussen 0 en 12 jaar betalen alleen de kosten van maaltijden, luiers en naschoolse activiteiten (clubjes, zwemles etc). Dit zijn kosten die zij zonder opvang ook zouden maken voor hun kinderen. De kinderopvang (dagopvang en buitenschoolse opvang) zijn dan in feite 'gratis'. Wel zijn er andere "kosten" verbonden aan de opvang, wat bij ouders die in armoede leven een drempel kan opwerpen om kinderen naar de professionele kinderopvang te brengen. De kosten van deze optie, ten opzichte van de situatie dat ouders wel een eigen bijdrage betalen, liggen naar schatting op 1,2 miljoen euro.
e) Alle ouders van kinderen tussen 0 en 12 jaar betalen een vaste algemene ouderbijdrage die niet aan het inkomen gekoppeld is. Ouders onder een bepaalde inkomensgrens worden voor de kosten van de kinderopvang geheel/gedeeltelijk gecompenseerd. Kosten, ten opzichte van de situatie dat ouders wel een eigen bijdrage betalen, naar schatting 0,5 miljoen euro.
f) Werkende ouders onder een bepaalde inkomensgrens worden voor de kosten van de kinderopvang geheel/gedeeltelijk gecompenseerd. Hierin zijn allerlei varianten mogelijk, kosten zijn niet doorgerekend maar zullen lager zijn dan in variant e.

Aandachtspunten bij de opties

- De opties a tot en met d gelden voor alle ouders ongeacht hun inkomen. Als u uitgaat van het principe dat kinderopvang niet 'gratis' is dan ligt het voor de hand dat de opties a en b afvallen. Bij optie c is kinderopvang voor een grote groep niet gratis.
- De opties c t/m f voegen in toenemende mate complexiteit aan de uitvoering toe. Bij de verdere uitwerking zal moeten blijken of het uitvoeringstechnisch mogelijk is en de uitvoering niet te duur wordt.
- Optie f zal in de Caribische context (gebrekkige administraties, veel kleine baantjes) veel van de uitvoering vragen. We stellen voor om die niet verder te verkennen.
- Optie e (ouders onder een bepaalde inkomensgrens worden gecompenseerd) heeft als nadeel dat voor ouders met een inkomen net boven die grens een inkomensval ontstaat. Als voor een dergelijke benadering wordt gekozen, zouden we naar mogelijkheden willen kijken om de overgang minder abrupt te maken. Bij de bepaling van de inkomensgrenzen gaan we uit van een robuust en al vastgesteld inkomensbegrip (bijvoorbeeld inkomen van twee jaar

geleden). Tegelijkertijd beseffen we dat inkomensgegevens niet altijd volledig zijn. Dat is aandachtspunt bij inkomensafhankelijke bijdragen, en maakt deze minder goed richtbaar.
- Uiteraard geldt dat voorstellen voor gratis kinderopvang budgettair inpasbaar moeten zijn. De bovenstaande opties zijn zeker op korte termijn allemaal inpasbaar. Voor de langere termijn kan de optie voor iedereen gratis kinderopvang onder druk komen te staan.

Afwegingen
- Er zijn meerdere inhoudelijke argumenten die pleiten voor een variant gericht op ouders van jonge kinderen:
  - Het is voor de ontwikkeling van het kind van belang om het kind een stimulerend aanbod aan te bieden.
  - De verdelingskeuze tussen arbeid en zorg voor kinderen wordt in de Europees Nederlandse context door ouders vrij kort na de geboorte van het kind gemaakt, en daarna slechts beperkt te worden herzien. Of dat in de Caribische context geldt weten we niet.

- De opbrengst van de ouderbijdrage verlaagt het budgettaire beslag en geeft de mogelijkheid om de daardoor beschikbare middelen elders binnen het programma in te zetten dan wel in te zetten voor andere claims.

- Als u geen principiële bezwaren hebt of meegaat met een (mogelijke) meerderheid in TK die 'gratis' kinderopvang wil realiseren, kunt u de eilanden wellicht tegemoetkomen door hen de vrijheid te geven 'gratis' opvang mogelijk te maken. Voorwaarde daarbij zou kunnen zijn dat de additionele kosten voor rekening van het openbaar lichaam komen. Dit heeft als voordeel dat de eilanden bij het bepalen van de hoogte van het tarief en de inkomensgrenzen een financiële prikkel hebben om tot een zorgvuldige afweging te komen. Het sluit daarmee ook aan bij de verantwoordelijkheid die het openbaar lichaam heeft voor het lokale armoedebeleid. Een nadeel is dat u hiermee mogelijk niet aan een wens van een deel van de TK tegemoet komt, omdat de afweging voor een gratis voorziening lokaal belegd wordt en daardoor verschillen in de hoogte van de ouderbijdrage tussen de eilanden kunnen gaan ontstaan. We horen graag uw opvatting op dit punt.

- U kunt in afwachting van de parlementaire behandeling vooralsnog vasthouden aan de opvatting dat kinderopvang niet gratis is. Indien u dit verkiest, komen we wel voor de vraag te staan of we in de komende jaren de openbare lichamen de ruimte willen geven om tijdelijke kindplaatsen gratis aan te bieden aan ouders die in armoede leven. We adviseren u in dat geval gratis kinderopvang aanbieden in de tijdelijke situatie voor bestaande gevallen toe te staan. Om te voorkomen dat het openbaar lichaam op grote schaal hiervan gebruik gaat maken, willen we dat het openbaar lichaam de voorstellen voor kindplaatssubsidies aan de stuurgroep BES(t) 4 kids ter instemming voorlegt.

<u>Ons advies is om als uitgangspunt te kiezen voor optie e:</u>
- een vaste algemene ouderbijdrage die niet aan het inkomen gekoppeld is;
- voor ouders onder een bepaalde inkomensgrens (nog te bepalen) wordt de ouderbijdrage gedeeltelijk vanuit het Rijk gecompenseerd tot het minimumniveau zoals dat is opgenomen in het ijkpunt voor het sociaal minimum (kosten maaltijden, luiers, activiteiten).

Ook adviseren wij u om de openbare lichamen de ruimte te geven om voor ouders die in armoede leven voor eigen rekening 'kinderopvang' gratis aan te bieden door de resterende eigen bijdrage (op niveau ijkpunt sociaal minimum) volledig te compenseren.

Als u in het advies mee gaat dan is het gewenst om ook de opvatting van uw collega's van OCW, VWS en BZK te horen. Dit zullen we dan zo spoedig mogelijk in gang zetten.

Bekendmaken beschikbaar budget

Tot nu toe hebben we richting de openbare lichamen gecommuniceerd dat er vanaf 2020 een bedrag van structureel € 9,8 mln beschikbaar is. Bij de eilanden is dus nog niet bekend dat dit budget vanaf 2021 nog verder wordt verhoogd naar € 15,3 mln. structureel. Dat is bewust gedaan omdat we nog geen beeld hadden wat het beoogde stelsel in Caribisch Nederland gaat kosten en we de discussie over de hoogte ouderbijdrage niet primair wilden laten leiden door het beschikbare budget.

We zullen dat in het voorjaar 2020 bij het opstellen van het conceptwetsvoorstel kinderopvang Caribisch Nederland het volledige budget bekend (moeten) maken.

Er zijn drie opties:

1. Nu bekend maken met als risico dat dit de discussie over de hoogte van de ouderbijdrage beïnvloedt. Het heeft het voordeel dat de relatie met de openbare lichamen niet wordt geschaad en in de brief aan de TK begin 2020 ook openheid van zaken kan worden gegeven.
2. In het voorjaar 2020 bekend maken, met als nadeel dat de openbare lichamen voor de derde keer te horen krijgen dat het budget verder wordt verhoogd.
3. Een derde optie is om de financiële middelen achter de hand te houden en in het kader van de voortgangsrapportage ijkpunt sociaal minimum 2020 de aanvullende stap bekend te maken. Voordeel van deze stap is dat er opnieuw maatregelen gekoppeld zijn aan de voortgangsrapportage 2020.

Tijdelijke regeling

- Op dit moment wordt een tijdelijke regeling in samenwerking met de openbare lichamen uitgewerkt. Het doel van de tijdelijke regeling is om op korte termijn stappen te zetten op de kosten van kinderopvang voor ouders te verlagen. We richten ons daarbij op in werking treden op 1 april 2020. De ambtelijke stuurgroep BES(t) 4 kids zal daarover op 25 november as een besluit nemen.
- Bij de nota van 13 september hebt u de vraag gesteld hoe we gaan voorkomen dat organisaties bij de tijdelijke regeling buiten de boot vallen omdat zij nog niet aan alle kwaliteitscriteria voldoen.
- Voorwaarde om in aanmerking voor een subsidie te komen is dat een organisatie een exploitatievergunning heeft. Dat betekent dat in principe aan de Eilandsverordening moet zijn voldaan om de vergunning te krijgen. Voor organisaties die al in 2019 kinderopvang hebben aangeboden, geldt een overgangsperiode (grace period) om aan de verordening te voldoen. Zij krijgen als het ware een tijdelijke ontheffing voor onderdelen van de verordening. Verwachting is dat op Bonaire ongeveer 90% van de organisaties daarmee ook in aanmerking zal komen voor financiering. Op de andere eilanden zal het geen probleem zijn.

[redacted]

Datum
8 november 2019

Onze referentie
[redacted]

Huisvesting
Om de kinderopvang structureel te verbeteren zullen ook de accommodaties op orde moeten zijn. Dat vraagt om een stevige investering. Dat kunnen de openbare lichamen niet alleen opvangen. Om die reden hebben we samen met de openbare lichamen en OCW, VWS en BZK een beroep gedaan op de regio-enveloppe Caribisch Nederland (tweede tranche) (additionele bijdrage vanuit de enveloppe € 8 mln.). Minister LNV en waarnemend minister BZK (Knops) zullen hierover nog een principe-besluit nemen. De interdepartementale stuurgroep CN had geen opmerkingen bij het aan de bewindslieden voorgelegde voorstel. Indien de claim wordt toegewezen, kan daar op ieder eiland een project gefinancierd worden.

Proces
Naar aanleiding van vragen bij de begrotingsbehandeling van BZK/Koninkrijksrelaties hebt u toegezegd om begin 2020 een brief naar de TK te sturen waarin onder meer zal worden ingegaan op 'gratis' kinderopvang en de stappen die worden gezet om de kosten van de kinderopvang voor ouders te verlagen.
De volgende stappen zullen het komende half jaar in elk geval worden genomen:
- Vaststellen tijdelijke subsidieregeling BES(t) 4 kids dec/jan 2020
- Kamerbrief in eerste kwartaal 2020 met update en nadere uitwerking keuzes
- Wetsvoorstel in de zomer 2020 naar MR en RvS
- Wetsvoorstel KO Caribisch Nederland (vierde kwartaal 2020)

[redacted]

retour met opm ([redacted] 19/12)

Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid

Hoe voorkomen we dat dit een bureaucratisch monster wordt...

VERTROUWELIJK
Staatssecretaris

[redacted]

Contactpersoon
[redacted]

nota

Stand van Zaken BES(t) 4 kids [redacted] 19/12

Datum
18 december 2019

Onze referentie
[redacted]

Akkoord SG/DG

1. Status nota
Ter informatie en besluitvorming

2. Aanleiding
U hebt toegezegd de Tweede Kamer begin 2020 te informeren over de stand van zaken van het programma BES(t) 4 kids en daarbij in te gaan op 'gratis' kinderopvang. In deze nota vragen we uw sturing ten aanzien van de inhoud van de Kamerbrief en akkoord op de voorgestelde processtappen.

3. Beslispunten/advies/beslistermijn
- Stemt u in met verzending van de brief aan de Kamer medio januari 2020?
- Stemt u in met de outline voor de conceptbrief aan de Kamer?
- Stemt u in met het ontvangen van de tijdelijke subsidieregeling kinderopvang Caribisch Nederland medio januari 2020 ter vaststelling?

4. Kernpunten
- U bent onlangs geïnformeerd over de uitkomsten van de stuurgroep BES(t) 4 kids ten aanzien van de financiering.
- Het Rijk zal vanaf 2022 een basisvoorziening financieel mogelijk maken met een vaste eigen bijdrage die tot een bepaalde inkomensgrens gedeeltelijk gecompenseerd kan worden. Tot slot krijgen de Openbare Lichamen de mogelijkheid om voor ouders die in armoede leven, kinderopvang geheel gratis aan te bieden. Op basis daarvan zijn de bewindslieden van OCW, BZK en VWS geconsulteerd. Zij hebben met deze lijn ingestemd.
- We werken dit nu binnen het programma BES(t) 4 kids verder uit tot een structurele financieringsregeling die in 2022 (beoogd) zal ingaan.

Brief naar Tweede Kamer
- U hebt eerder aangegeven dat u de Tweede Kamer wilt meenemen bij de verdere inrichting van het stelsel. In dat kader heeft u bij monde van de minister van BZK bij de begrotingsbehandeling van Koninkrijksrelaties toegezegd om uiterlijk in het eerste kwartaal van 2020 in een brief aan de Tweede Kamer in te gaan op de vraag of de kinderopvang gratis kan zijn.

- Ons voorstel is om in januari een brief aan u voor te leggen waarin u de Kamer nader informeert over de stand van zaken van het programma BES(t) 4 kids. We stellen voor om de volgende onderwerpen in de brief op te nemen:
    - contouren van de financiële regeling in de structurele situatie incl. de manier waarop we de kinderopvang voor grote groepen ouders financieel toegankelijk maken (incl. gratis kinderopvang);
    - de inrichting van het toezicht op hoofdlijnen;
    - de concrete stappen die al gezet zijn en die in 2020 worden gezet;
    - de tijdelijke kostprijsverlagende subsidie en kindplaatssubsidies (ook in relatie tot het ijkpunt voor het sociaal minimum);
    - het werken aan de verbetering van de kwaliteit van de kinderopvang;
    - huisvesting en arbeidsvoorwaarden;
    - het verdere proces.
- De brief zal met de eilandbesturen en met de bewindspersonen van OCW, VWS en BZK worden afgestemd.

Tijdelijke subsidieregeling

- Om de kosten van de kinderopvang voor ouders te verlagen (ijkpunt bestaansminimum) en om de overgang naar de structurele situatie in 2022 gemakkelijker te laten verlopen, is in overleg met de openbare lichamen besloten een tijdelijke subsidieregeling vorm te geven. Binnen het budget van het programma BES(t) 4 kids (€9,9 mln) is hiervoor ruimte. Hierover hebben wij u eerder geïnformeerd.
- De tijdelijke subsidieregeling bestaat uit twee onderdelen:
  1) een tijdelijke kostprijsverlagende subsidie waardoor voor de ouders de prijs voor de kinderopvang omlaag kan en
  2) een aanvullende kindplaatssubsidie voor ouders die de eigen bijdrage niet kunnen betalen toegekend door het openbaar lichaam.
- De tijdelijke subsidieregeling hebben wij in overleg met de openbare lichamen verder uitgewerkt. De regeling is gebaseerd op de kaderwet SZW-subsidies en wordt uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van SZW door de directie Uitvoering van Beleid (UVB). Het is de bedoeling dat de regeling op 1 februari 2020 zal worden gepubliceerd en op 1 april 2020 in werking treedt. De regeling zal medio januari 2020 aan u worden aangeboden. Momenteel wordt de conceptregeling door UVB getoetst op uitvoerbaarheid en misbruik en oneigenlijk gebruik.
- Over de hoogte van de kostprijsverlagende subsidie en het aantal te verstrekken kindplaatssubsidies zijn we nog in overleg met de openbare lichamen. Daarbij dient in het oog te worden gehouden dat de prijs voor de kinderopvang per eiland en organisatie verschilt. Op Saba en St. Eustatius wordt de kinderopvang al substantieel gesubsidieerd en zijn de tarieven reëel voor ouders die het kunnen betalen ($100 à 150 per maand). Op Bonaire variëren de tarieven meer (tussen $200 en $ 400 per maand). Afspraak is dat de tarieven in 2020 in elk geval niet lager mogen zijn dan de ouderbijdrage die we vanaf 2022 als de wet van kracht is, verwachten te gaan vragen.
- Er zijn twee punten waarvoor we nu al uw aandacht vragen.
    - De subsidieregeling wordt onder de verantwoordelijkheid van het Rijk (SZW) uitgevoerd. Om de financiering van de kinderopvang richting kinderopvangorganisaties centraal te houden en een beter zicht te krijgen op de samenhang in het gebruik van de verschillende subsidies, wordt ook de kindplaatssubsidie onder de subsidieregeling gebracht. Dat betekent het Rijk verantwoordelijk

is voor het betalen van de kindplaatssubsidies. De openbare lichamen adviseren het Rijk over de toekenning van de kindplaatssubsidie. Dit gebeurt op transparante, en door het openbaar lichaam vastgestelde toetsingscriteria. SZW zal in principe het advies van het Openbaar Lichaam overnemen. Rijk en openbaar lichaam zullen over deze procesgang nog nader overleg voeren. Het Rijk en de openbare lichamen maken afspraken om dit soepel te laten verlopen.

- Met de tijdelijke subsidieregeling hebben we nog niet alle mogelijkheden en bevoegdheden om toezicht te houden. In samenwerking met UVB is een eerste risicoanalyse uitgevoerd en zijn beheersmaatregelen in voorbereiding. Er blijven echter altijd risico's op oneigenlijk gebruik en misbruik bestaan. Om die reden zullen we de uitvoering van de regeling ter plekke regelmatig monitoren en zal de subsidie op kwartaalbasis ter beschikking worden gesteld.

- Voorwaarde om de regeling per 1 februari 2020 te kunnen publiceren is dat UVB alles in gereedheid heeft gesteld om de aanvragen te kunnen behandelen en het akkoord van de eigenaar (pSG SZW) heeft om de regeling uit te voeren. Daarnaast zal de verordening kinderopvang, die de juridische basis voor de exploitatievergunning vormt, in werking moeten zijn getreden. Daar gaan de eilandraden over en die bepalen zelf hun eigen tempo, met name op Bonaire is dit een aandachtspunt. Dat kan betekenen dat het inwerking treden van de regeling per eiland kan verschillen. In januari 2020 hopen we meer zicht hierop te hebben. Mocht publicatie op 1 februari 2020 niet lukken dan zal de regeling een kwartaal later worden gepubliceerd en op 1 juli 2020 in werking treden.

Het verdere proces

- In januari 2020 ontvangt u ter vaststelling de tijdelijke subsidieregeling Kinderopvang Caribisch Nederland.
- U ontvangt dan ook een conceptbrief aan de Tweede Kamer waarin onder meer wordt ingegaan op financiële toegankelijkheid van de kinderopvang waaronder ook gratis kinderopvang.
- U hebt aangegeven dat u het wetsvoorstel Kinderopvang Caribisch Nederland parlementair wilt afhandelen. Dat betekent dat het wetsvoorstel voor het zomerreces aan de Raad van State moet worden aangeboden. Dat is gelet op het aantal te doorlopen procedures en de omvang van de regeling krap, maar we streven er naar dit te halen.